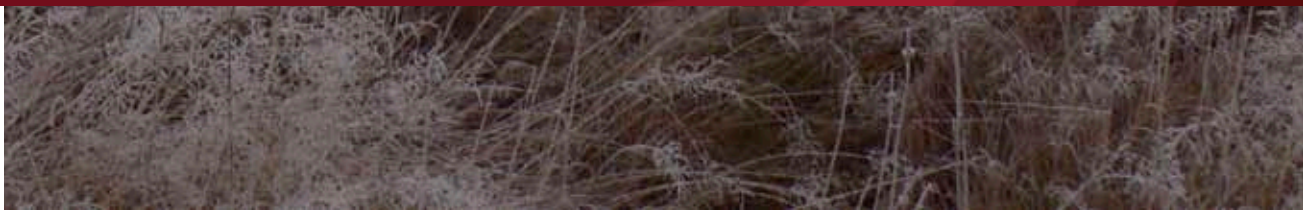
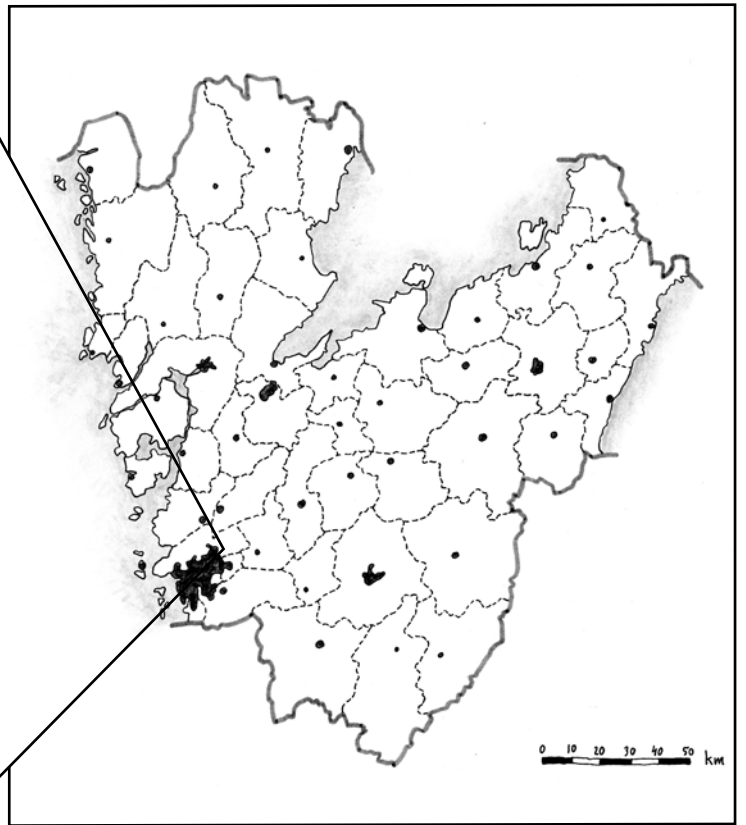

**Angered 38 och 54, Rågården 12:1 m.fl.
Göteborgs kommun. Arkeologisk förundersökning**

Anna Gustavsson

*Angered 38 och 54, Rågården
12:1 m. fl. Göteborgs kommun
Arkeologisk förundersökning*

Anna Gustavsson

**Angered 38 och 54, Rågården 12:1 m.fl. Göteborgs kommun
Arkeologisk förundersökning**

Kulturhistoriska rapporter 71
© Rio Kulturkooperativ 2010

Fastighet: Rågården 12:1, 19:1 och Angered 3:15
Länsstyrelsebeslut dnr: 431-25635-2009
Belägenhet i Rt-90 2,5 gon V: Norr 641360.00 m, Öst 1280770.00 m
Höjd över havet: 25-64 meter
Beställare: Fastighetskontoret, Göteborgs kommun.
Projektnummer: 0968
Projektansvarig: Petra Rudd
Fältansvarig: Anna Gustavsson
Övrig personal: Magnus von der Luft
För personalens meriter hänvisas till Rio Kulturkooperativs hemsida.
Fältarbetstid: 2009-10-27 - 2009-10-30
Undersökningsområdets storlek: 6000 m²

Arkiv: Rio Kulturkooperativ
Foton: Där fotograf ej anges är bilder tagna av fältpersonalen.
Omslagsbild: Översiktsbild över Angered 38 mot söder
Orienteringskarta: Framställd av Rio Kulturkooperativ med data från Map Maker, FMIS samt Länsstyrelsen i Västra Götaland.
Topografisk grundkarta samt plankarta: Tillhandahållen av beställaren.
Övriga kartor och situationsplaner: Framställda av Rio Kulturkooperativ.
Redigering och layout: Optimal Press
Tryck: Nordbloms Trycksaker AB, Hamburgsund
ISSN 1652-1897

Sökord: Rågården

Rio Kulturkooperativ
Ekelidsvägen 5
457 40 FJÄLLBACKA
www.riokultur.se
rio@riokultur.se

Innehåll

<i>Sammanfattning</i>	5
<i>Syfte</i>	7
<i>Metod</i>	7
<i>Utredningsområdet</i>	7
<i>Tidigare undersökningar</i>	7
<i>Utredningsresultat</i>	7
<i>Angered 38</i>	7
<i>Angered 54</i>	10
<i>Analys</i>	10
<i>Tolkning</i>	10
<i>Forskningspotential och pedagogisk potential</i>	12
<i>Antikvarisk bedömning</i>	12
<i>Källor</i>	13
<i>Bilagor</i>	15
1. <i>Lämningar</i>	
2. <i>Anläggningar</i>	

Angered 38 och 54, Rågården 12:1 m. fl. Göteborgs kommun Arkeologisk förundersökning

Sammanfattning

Rio Kulturkooperativ har under oktober 2009 utfört en arkeologisk förundersökning av Angered 38 och 54.

Inom Angered 38 framkom ett mörkt lager som tolkades som en äldre odlingshorisont. De anläggningar som påträffades, en sot- och kolkoncentration och tre gropar, bedömdes inte vara förhistoriska. I tillägg iakttogs ett stort antal äldre dräneringar och ett par naturliga stenansamlingar över ytan. Fynden bestod av en bit keramik, bränd lera, slagg samt sentida material i form av bland annat järnspikar. Inom

Angered 54 undersöktes två anläggningar som framkommit under utredningen samt ytterligare två anläggningar. Anläggningarna bedömdes vara sentida.

Den antikvarisk bedömningen är att ingen ytterligare arkeologisk åtgärd behövs inför kommande exploatering.

Ill. 1. Översiktsbild över Rågården med fornlämningarna markerade, skala 1:3000. Angered 38 har två olika lägesuppgifter, se teckenförklaringen. Angered 54 är en 10 x 10 m stor yta markerad med en punkt i FMIS.

Syfte

Syftet med förundersökningen var att fastställa avgränsning och om möjligt datera de båda fornlämningarna. Förundersökningen skulle utreda fornlämningarnas art och innehåll med hänsyn till deras antikvariska bevarandevärde samt pedagogiska och vetenskapliga potential. För Angered 38 var syftet med undersökningen även att komplettera tidigare förundersökningsresultat från arkeologiska insatser i samband med en planerad gasledningsdragning.

Metod

Angered 38 undersöktes genom schaktdragning inom och i anslutning till fornlämningens begränsning, *bilaga 1*. Eftersom tidigare undersökningar indikerat anläggningar och kulturlager drogs schakten i syfte dels för att begränsa fornlämningen, dels för att om möjligt återfinna de lämningar som tidigare påträffats för att kunna datera dessa. Angered 54 var relativt väl avgränsad av utredningens schakt och de topografiska förutsättningarna. Schakt drogs för att säkert fastställa avgränsningen, undersöka om det fanns fler anläggningar och för att återfinna de tidigare dokumenterade anläggningarna för att om möjligt datera dessa. Schakt och anläggningar mättes in digitalt med RTK-GPS. Schakt, anläggningar och lagerföljder beskrevs och fotograferades digitalt. De fynd som framkom sorterades och bedömdes i fält. Inga fynd tillvaratogs för vidare bearbetning.

Utredningsområdet

De båda fornlämningarna ligger inom Rågårdens ägor (använt som fattiggård under 1800-talet) mellan Angered och Bingared byar, i ett sedan medeltiden belagt kulturlandskap i närheten av Lärjedalen, *illustration 1*. Terrängen består av sluttande åkermarker, delvis sank, omgivna av skogsmark. I närområdet finns exempelvis en hålväg (Angered 53) en fyndplats för neolitiska yxor, (Angered 40), en fyndplats för skafthålsyxa (Angered 41) ett depåfynd från bronsåldern (Angered 42), två resta stenar som undersökts och borttagits

(Angered 1), en förhistorisk boplats (Angered 48), och en bytomt, (Angered 58).

Tidigare undersökningar

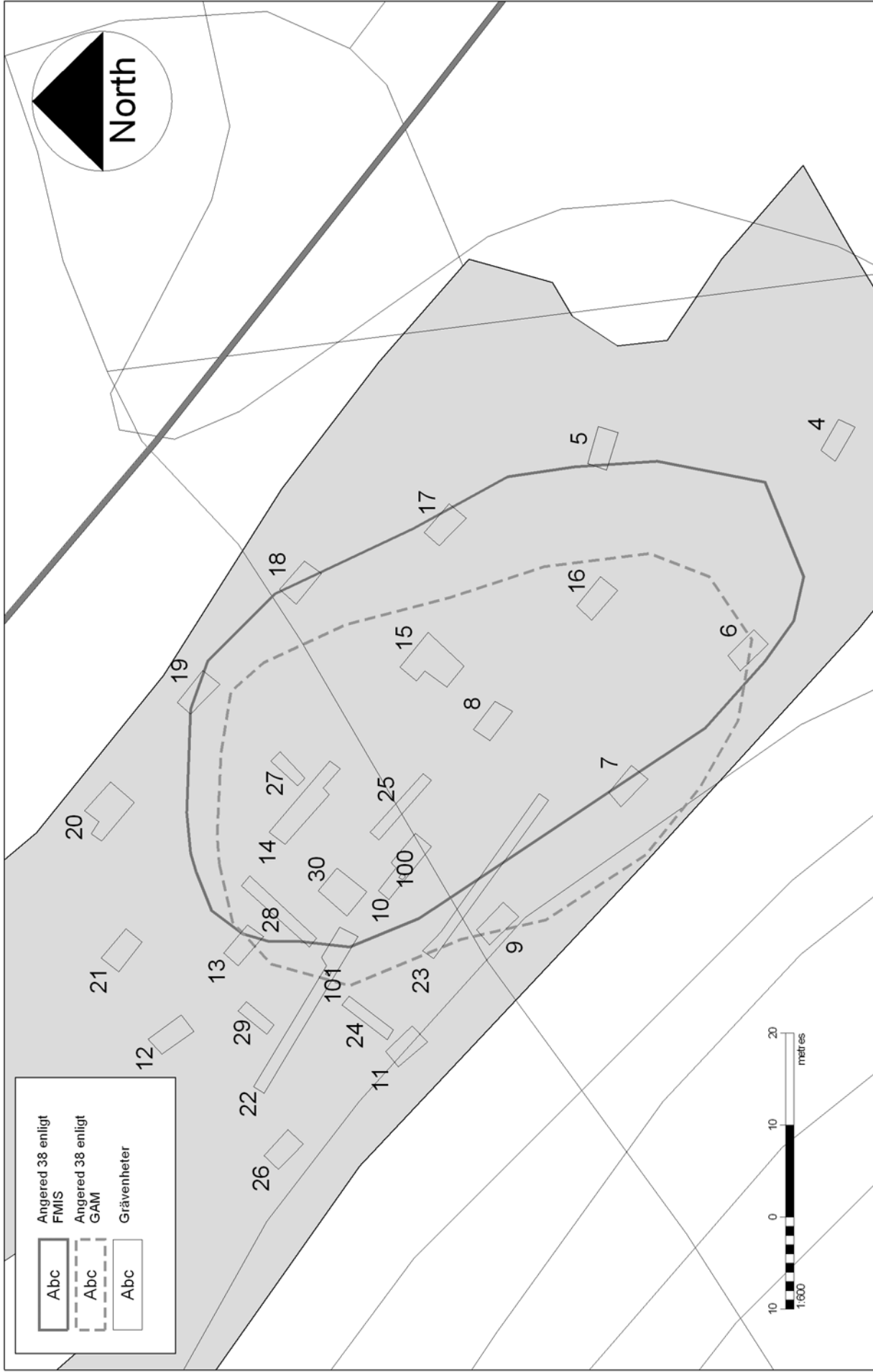
I samband med en planerad gasledningssträckning utförde GAM undersökningar i området under slutet av 1980-talet och början av 1990-talet. I och med det blev Angered 38 delvis förundersökt av GAM år 1989 och registrerades som en 70 x 30 meter stor boplats. Vid undersökningen påträffades anläggningar, stenpackningar och ett kulturlager, samt keramik, slagen flinta, rödgods och järn. Fynden bedömdes härröra från både förhistoriska och historiska perioder, *Ragnesten 1991*. Fynden ska enligt uppgift finnas i Göteborgs Stadsmuseums magasin, men har inför den nu aktuella förundersökningen dessvärre ej gått att återfinna. Inga naturvetenskapliga dateringar gjordes under förundersökningen 1989.

Angered 54 upptäcktes under en utredning i området som utfördes av Arkeologikonsult år 2007. Den registrerades som en 10 x 10 meter stor boplats. Under utredningen iaktogs två anläggningar, en grop med sot och slagg och sotfläck, *Theliander 2007*.

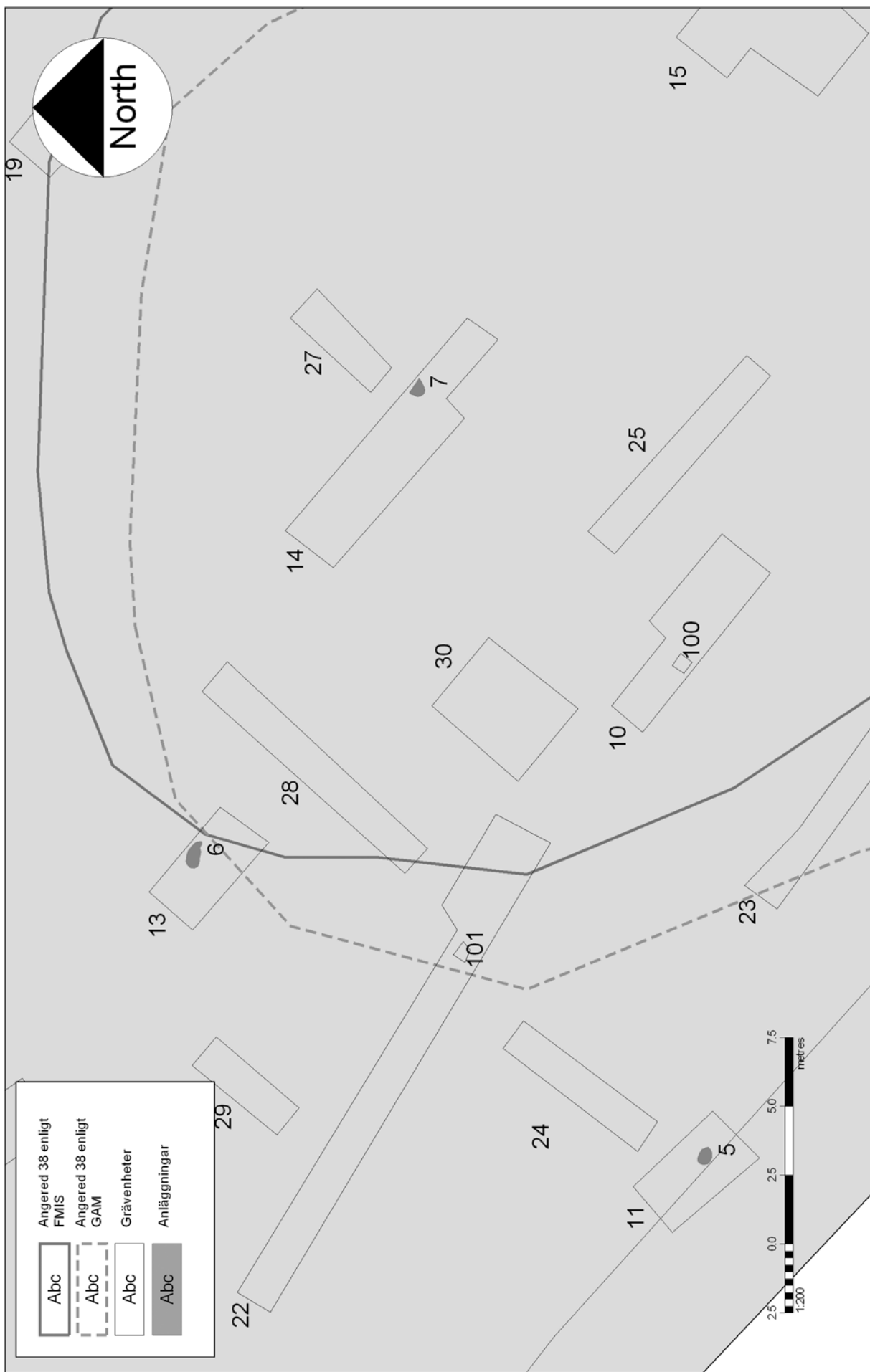
Utredningsresultat

Angered 38

Fornlämningens lägesmarkering skiljer sig i GAMs rapport och FMIS, men är registrerad som en cirka 70 x 30 stor boplats, se *omslagsbild*. Inom och i anslutning till Angered 38 drogs 26 schakt (S4-30), *bilaga 1 och illustration 2*. I schakt 10 och schakt 22 grävdes i tillägg två provgropar/rutor (Pg 100 och 101). Över ytan löpte genom flera schakt äldre diken och stendrånage, vilka stämmer överens med anläggningsbeskrivningarna i GAMs förundersökningsrapport. I ett par schakt påträffades stenansamlingar som inte kunde bedömas vara förhistoriska anläggningar utan snarare naturliga. Även ett stort antal stenlyft iaktogs. I flera av schakten fanns det mörka lager med inslag av sot och kol som GAM noterat vid den tidigare förundersökningen. Lagret avgränsades över ytan och iaktogs i schakt 10, 22, 24, 25, 27, 28 och 30. Lagret genomgrävdes helt

III. 2. Angered 38 med grävnheter, skala 1:600.

III. 3. Angered 38, nordvästra delen med grävningar och anläggningar, skala 1:200.

i delar av S10, 22 och 30 för att finna eventuella anläggningar under detta. Dessutom grävdes två rutor i lagret i schakt 10 och 22. Inga fynd eller anläggningar kunde kopplas till detta lager. Prov insamlades för eventuell analys. I övrigt noterades ett fåtal anläggningar (A5, A6, A7 och A8) i form av en sot- och kolkoncentration samt tre gropar, *bilaga 2*.

Anläggningar

Inom fornlämningen dokumenterades under fältarbetet fyra anläggningar. En sot- och kolkoncentration (A5 i S11), samt tre gropar (A6 i S13, A7 i S14 och A8 i S15). Ingen av anläggningarna bedömdes vara förhistoriska. På grund av den osäkra kontexten ansågs det efter avslutat fältarbete inte vara vetenskapligt motiverat att sända in prover från någon av anläggningarna, *illustration 3*.

Fynd

Fynd påträffades i de flesta schakt i form av porslin, tegel och järnspikar (troligen från hästskor). I S8 framkom ett litet fragment bränd lera och i S10 en bit keramik, möjligen förhistorisk. I S12 påträffades två bitar slagg. Fynden låg ej i det mörka lagret utan snarare i övergången mellan detta och matjorden. Ingen flinta påträffades.

Angered 54

Vid Angered 54, beskrivet som ett ca 10 x 10 meter stort område och markerat med en punkt i FMIS, drogs tre schakt (S1-3), *bilaga 1 samt illustration 4 och 5*. De två anläggningar som registrerats under utredningen återfanns och undersöktes. Två ytterligare anläggningar i form av sot- och kolkoncentrationer påträffades och undersöktes, *bilaga 2*.

Anläggningar

De två anläggningar (A1 och A2 i S1) som registrerats under utredningen återfanns och undersöktes. Anläggningen A1 såg lovande ut i plan, men visade sig efter undersökning utgöras av en naturlig ansamling av matjord kring större block/berggrund, *illustration 6*. A2 utgjordes av en recent sot- och kolkon-

centration. A3, också i S1, var en grop. I S3 fanns ytterligare en sot och kolkoncentration, A4. Även dessa anläggningar bedömdes vara sentida.

Fynd

Fynden bestod i alla schakten av recent material som tegel och porslin, samt ett kraftigt korroderat järnföremål, troligtvis en halv hästsko.

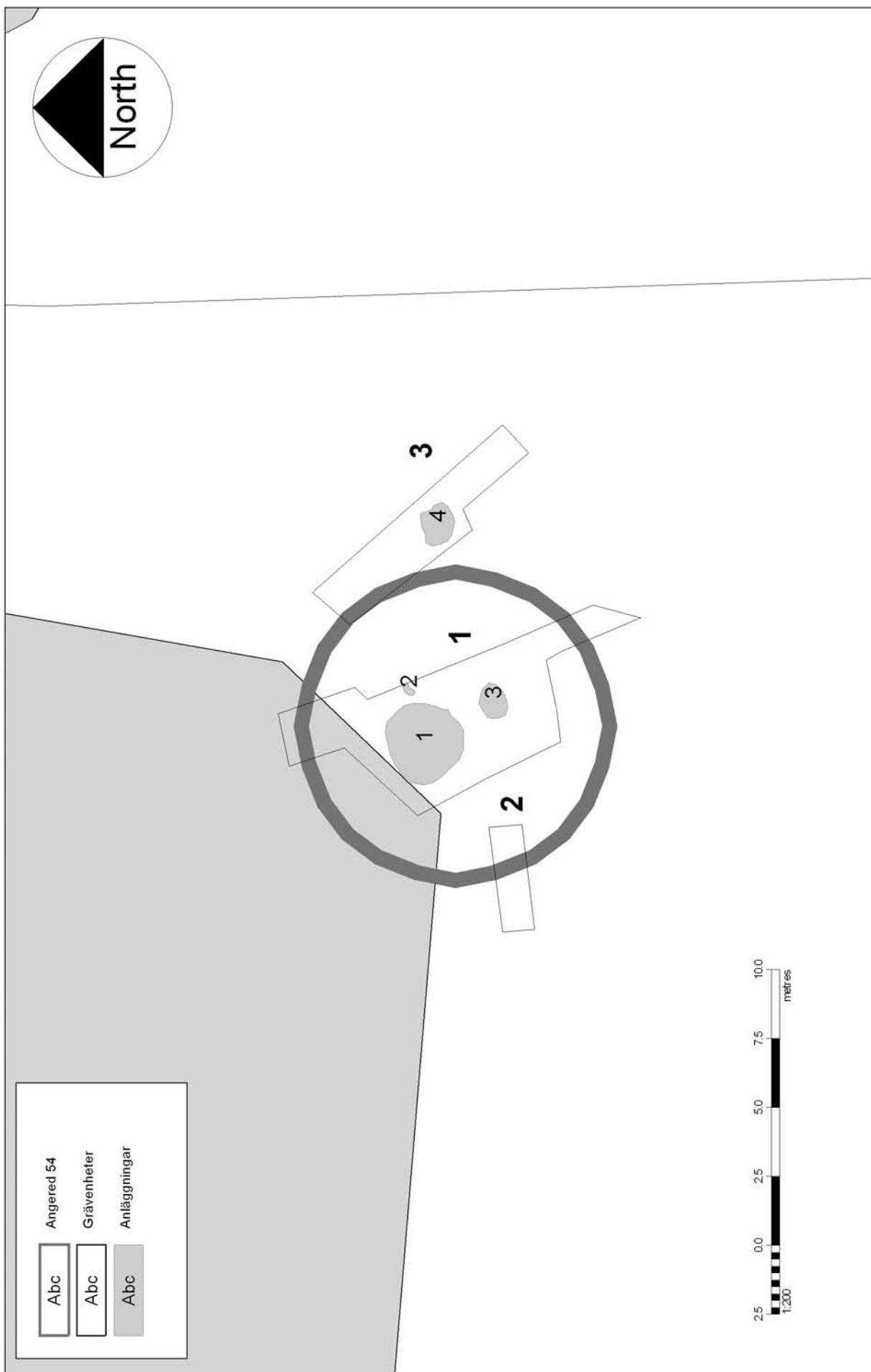
Analys

Analys kunde efter avslutat fältarbete inte motiveras då den vetenskapliga vinningen bedömdes som mycket låg. Detta beslut togs i samråd med Länsstyrelsen.

Tolkning

Angered 38

Förundersökningsrapporten från 1989 är mycket kortfattad. En del av de anläggningar som beskrivs kan efter den nu utförda förundersökningen med all säkerhet avfärdas som dräneringar och naturliga stenansamlingar. Det mörkfärgade lager som iakttagits vid båda undersökningstillfällena kan inte med säkerhet sägas vara ett kulturlager. Inga anläggningar eller fynd kunde knytas till detta lager. Markerna där fornlämningen ligger har brukats under flera århundranden. En möjlig tolkning är att lämningarna består av en äldre odlingshorisont och jordbrukslämningar av varierad och okänd ålder. Gällande fynden så är det naturligtvis olyckligt att det fyndmaterial som framkom under förundersökningen 1989 inte har gått att återfinna i Göteborgs Stadsmuseums magasin. Det hade möjligen kunnat bidra till tolkningen av platsen. Den bit keramik som påträffades under den nu utförda undersökningen kan vara förhistorisk, men var för fragmentarisk för att kunna vara till hjälp för en datering. De spår av mänsklig aktivitet på platsen som påträffats är ringa och inte knutna till någon kontext, varför det inte går att säga något om platsens funktion under förhistorien.

III. 4. Angered 54 med schakt och anläggningar, skala 1:200. Fornlämningen utgörs av ett 10 x 10 m stort område och är markerad med en punkt i FMIS.

III. 5. Översikt över Angered 54, mot söder.

Angered 54

De lämningar som påträffats bedöms vara knutna till sentida markanvändning. Även det röjningsröse som iakttagits på platsen bedöms vara sentida.

Forskningspotential och pedagogisk potential

De båda fornlämningarna Angered 38 och 54 bedöms inte ha varken någon vetenskaplig eller pedagogisk potential.

Antikvarisk bedömning

Den antikvariska bedömningen är att det inte finns någon vetenskaplig eller pedagogisk potential för någon av fornlämningarna. För Angered 54 kan fornlämningsstatus inte längre hävdas. Inga ytterligare arkeologiska åtgärder föreslås för någon av de nu undersökta fornlämningarna inför kommande exploatering. Däremot rekommenderas att man, om möjligt, tar hänsyn till och bevarar de äldre stenmurar som finns i närheten av förundersökningsområdet.

III. 6. Anläggning A1, profil mot sydöst.

Källor

Litteratur

Ragnesten,
Ulf.	1991	Rapport över kompletterande arkeologisk utredning samt förundersökningar för Västgas II, Angered och Bergum, Göteborgs kommun 1989-90, GAM 1991.
Theliander,
Claes.	2007	Rågården. Särskild arkeologisk utredning inför planarbete för rättspsykiatrisk klinik, Rapporter från Arkeologikonsult 2001:2178

Bilagor

Bilaga 1. Lämningar

Grävenhet	Längd	Bredd	Djup	Beskrivning	Anläggning
1	14	3,5	0,3	0-0,25 m, matjord. 0,25-0,30 m, ljusbrun till gulbrun silt. Fynd: ett järnföremål, troligen en bit av en hästsko.	A1, A2, A3
2	4	1,2	0,55	0-0,30 m, matjord. 0,30-0,55 m, ljusbrun silt.	-
3	9	2	0,3	0-0,25 m, matjord. 0,25-0,30 m, brun silt.	A4
4	4	2	0,4	0-0,30 m, brun siltig lera. 0,30-0,40 m, ljusbrun silt.	-
5	4	2	0,4	0-0,30 m, brun siltig lera. 0,30-0,40 m, ljusbrun silt	-
6	4	2	0,4	0-0,35 m, brun lerig silt. 0,35-0,40 m, ljusbrun silt.	-
7	4	2	0,35	0-0,25 m, brun lerig silt. 0,25-0,35 m, ljusbrun silt.	-
8	4	2	0,35	0-0,30 m, matjord. 0,30-0,35 m, ljusbrun lerig silt. Fynd: En bit bränd lera och en järnspik i botten av matjorden.	-
9	4	2	0,35	0-0,32 m, matjord. 0,32-0,35 m, ljusbrun silt.	-
10	6,5	2	0,75	0-0,35 m, matjord. 0,35-0,47 m, mörkbrun/svart sotig humös silt med kol och skörbränd sten. 0,47-0,75 m, ljusbrun silt. Fynd: En bit keramik i det sotiga lagret.	-
11	4	2	0,3	0-0,27 m, matjord. 0,27-0,30 m, ljusbrun silt.	A5
12	4	2	0,35	0-0,35 m, matjord. 0,35-0,40 m, ljusbrun silt. Fynd; två bitar slagg och en järnspik	-
13	4	2	0,3	0-0,27 m, matjord. 0,27-0,30 m, ljusbrun silt.	A6
14	9	2	0,55	0-0,35 m, matjord. 0,35-0,48 m, svart sotig humös silt. 0,48-0,55 m, ljusbrun silt.	A7
15	5,5	4,5	0,37	0-0,30 m, matjord. 0,30-0,37 m, ljusbrun silt.	A8
16	4	2	0,35	0-0,30 m, matjord. 0,30-0,35 m, ljusbrun silt.	-
17	4	2	0,35	0-0,30 m, matjord. 0,30-0,35 m, ljusbrun silt.	-
18	4	2	0,4	0-0,35 m, matjord. 0,35-0,40 m, ljusbrun silt.	-
19	4	2	0,4	0-0,35 m, matjord. 0,35-0,40 m, ljusbrun silt.	-
20	5,5	3	0,4	0-0,35 m, matjord. 0,35-0,40 m, ljusbrun silt. Modern stenkonstruktion i mitten av schaktet.	-
21	4	2	0,4	0-0,35 m, matjord. 0,35-0,40 m, ljusbrun silt.	-
22	20	1,5	0,65	0-0,35 m, matjord. 0,35-0,49 m, svart humös silt med sot och kol. 0,49-0,65 m, ljusbrun silt.	-

23	21	1,2	0,3	0-0,25 m, matjord. 0,25-0,30 m, ljusbrun silt.	-
24	6	1,2	0,4	0-0,35 m, matjord. 0,35-0,40 m, svart humös silt med sot och kol.	-
25	9	1,2	0,38	0-0,30 m, matjord. 0,30-0,38 m, svart humös silt med sot och kol.	-
26	4	2	0,4	0-0,35 m, matjord. 0,35-0,40 m, ljusbrun silt.	-
27	4	1,2	0,35	0-0,32 m, matjord. 0,32-0,35 m, svart humös silt.	-
28	10	1,2	0,3	0-0,28 m, matjord. 0,28-0,30 m, svart humös silt.	-
29	4	1,2	0,35	0-0,30 m, matjord. 0,30-0,35 m, ljusbrun silt.	-
30	4	3	0,5	0-0,35 m, matjord. 0,35-0,48 m, svart humös silt. 0,48-0,50 m, ljusbrun silt.	-
100	0,5	0,5	0,21	Ruta grävd i schakt 10. 0-0,18 m, svart humös silt med sot och kol. 0,18-0,21 m, ljusbrun silt.	-
101	0,5	0,5	0,15	Ruta grävd i schakt 22. 0-0,12 m, svart humös silt ned kol och sot. 0,12-0,15 m, ljusbrun silt.	-

Bilaga 2. Anläggningar

Anläggning	Hemvist	Typ	Längd	Bredd	Djup	Form	Avgränsning	Fyllning	Omgivande lager
1	S1	grop	2,9	2,8	0,3	rund	tydlig	Brun humös silt med större block och stenar. Recenta fynd i ytan.	Gulbrun stenig silt.
2	S1	sot- och kolkoncentration	0,55	0,25	0,3	oregelbunden	tydlig	Brun humös silt med sot- och kolstänk, en sten 0,20 meter stor i västra delen.	Gulbrun stenig silt.
3	S1	grop	1,35	1	0,3	oval	tydlig	Brun humös silt med stenar 0,10 meter stora.	Gulbrun stenig silt.
4	S3	sot- och kolkoncentration	1,6	1,35	0,3	oregelbunden	otydlig	Sotig humös silt med ca 0,10 meter stora stenar, varav ett fåtal skörbrända, samt en 0,30 meter stor sten.	Brun stenig silt.
5	S11	sot- och kolkoncentration	0,67	0,55	0,27	oregelbunden	tydlig	Kol och sot.	Ljusbrun silt.
6	S13	grop	1,05	0,44	0,27	oval	tydlig	Brungrå silt med sot och kol.	Ljusbrun silt.
7	S14	grop	0,55	0,45	0,45	rund	tydlig	Grå silt.	Ljusbrun silt.
8	S15	grop	1,4	1,33	0,35	rund	otydlig	Mörkbrun humös silt.	Ljusbrun silt.

